

Весна Егерић

ЛЕПА ЈЕЛЕНА

Трагикомедија у шест чинова

*“Беше ли то лице што зајали бродове
и сруши моћне куле Илиона?”*

Кристофер Марлоу

Весна Егерић рођена је у Трстенику. Гимназију је завршила у Сремским Карловцима, а Филозофски факултет, Одсек за енглески језик и књижевност, у Новом Саду. На истом факултету је завршила пост – дипломске студије и магистрала са темом *Шекспирове драме у кријици Милана Боџдановића*.

Пише песме, приповетке и драме, преводи поезију са енглеског језика.

Објавила је књиџе:

О свему што те чека (приповетке), Матица српска, Нови Сад, 1987, *У далеком тамном огледалу* (приповетке, награда “Бамил Сијарић”), Међурепубличка културно-просветна заједница у Пљевљима, 1994, *Песме са Језера* (песме), “Кровови”, Сремски Карловци, 1995, *Изабране песме “Вилијема Блејка”*, “Слово”, Врбас, 1997, *Бајрон у Венецији* (приповетке), “Змај”, Нови Сад, 2001, *Азур и злато* (песме), Задужбина Петар Кочић, Бања Лука – Београд, 2002, *Сунчеве кочије* (песме), “Змај”, Нови Сад, 2004, *Свилени вео* (приповетке), “Просвета”, Ниш, 2005, *Свадба у Кани* (песме), “Орфеус”, Нови Сад, 2006, *Словенске слике* (песме), Бранково коло, Сремски Карловци, 2006.

Живи и ради у Новом Саду.

Весна ЕГЕРИЋ

ЛЕПА ЈЕЛЕНА
Трагикомедија у шест чинова

ЛИЦА

ЈЕЛЕНА

МЕНЕЛАЈ, њен муж

ХЕРМИОНА, њихова кћи

ПИР, њен муж

АГАМЕМНОН, микенски краљ

КЛИТЕМНЕСТРА, његова жена

ЕГИСТ, њен љубавник

ОРЕСТ, њен син, Хермионин први вереник

ИФИГЕНИЈА, њена млађа ћерка

ЕЛЕКТРА, њена старија ћерка

ПИЛАД, Орестов пријатељ

ДЕМЕТАР, Електрин присилни муж

ПРВИ СЛУГА

ДРУГИ СЛУГА

ПОР, краљ Тауриде

ГЛАСНИК

ЕНЕЈА, путник, последњи Јеленин љубавник

ПРОЛОГ

(Музика)

Ко ће, а да нема мудрост старца,
или можда нешто још скровитије
пророчку прозорљивост једне Пителије,
икада схватити срце мушкарца?

Пенелопа, чедна и смерна
Одисеју остаде верна,
алж место да сместа дође са пута
на Итаку, он лута ли лута.

Менелај принесе жртву боговима,
и заједно са Јеленом и роговима,
срећу стави на једну карту,
сместа са њом оде за Спарту.

Остаде разорена Троја
и сећања ратника из крвавог боја,
прича досадних и увек истих
да више нема ратова чистих.

(Музика)

I ЧИН

Спартиа. Дом Менелајевих. Јелена и Хермиона разговарају.

- ЈЕЛЕНА: Ја не знам шта ти би, Хермиона, да свуда протураш гласине како ја нисам одбегла са Парисом добровољно него да ме је он уграбио и довео у Троју, али да сам се ја спасила и боравила у Египту, док Менелај није дошао по мене и повео ме у Спарту?
- ХЕРМИОНА: Мајко, ја добро знам да није било тако, али ваља спасавати породичну част. У очима света мораш остати чедна.
- ЈЕЛЕНА: А истина?
- ХЕРМИОНА: У политици нема истине. Мајко, највише ме нервира што си изазвала скандал и упропастила две државе: грчку и тројанску. Ја морам да мислим шта ће рећи свет. Ја морам да мислим шта ће рећи Орест.
- ЈЕЛЕНА: О Оресту ћемо причати касније. А шта ће рећи свет? Свет је први насео на бајку да је тројански рат настао због моје отмице. Хермиона, рат је настао због угља. Грци су желели тројански угаљ. Алави Агамемнон је лако наговорио мог наивног мужа да ступи у савез грчких држава у рату против Троје. Уопште не поштујем тог дивљака, који је властиту кћер жртвовао за успех похода у рату, да би се Грци што више напљачкали.
- ХЕРМИОНА: Агамемнон се борио за твоје поштење и грчку славу и част.
- ЈЕЛЕНА: Шта је част? Да ли је част то што је подмукли Одисеј, под изговором да доноси поклон Тројанцима увео у тројанском коњу грчку војску у Троју? Да ли је част што је крвожедни Ахил вукао мртво тело племенитог Хектора кроз Троју? Да ли је част силовање Касандре и Бризеиде и отмица Андромахе?
- ХЕРМИОНА: Бар није пошла са странцем добровољно као ти.
- ЈЕЛЕНА: Она је жена – жртва. Ја одбијам да будем жртва. Нек се руше царства, нек умиру мушкарци који ништа боље нису заслужили, ја никад нећу бити ничија слушкиња и ничија жртва. Тежак је живот жене у свету мушкараца, Хермиона, и она може то да побољша само мудрошћу, лепотом и смислом за хумор. Чини ми се да је то оно што ти

немаш. А сад ћу ти причати о мом сусрету са Парисом. Ти, Хермиона, не знаш шта је љубав. Кад је тројанско посланство дошло у Спарту, и кад сам први пут срела Париса, осетила сам љубав на први поглед. Изгледа да нас је обоје пробала Еросова стрела. За собом сам имала двадесет досадних година брака са Менелајем, који је мислио да је врхунац љубави према мени то што ми је направио децу. А онда је дошао Парис, млад, леп, златне косе и рекао: “Волим те, Јелена. Мени је тебе обећала богиња љубави. Дошао сам по тебе да те поведем са собом. “Ћути”. Умочио је перо у вино и написао ми најлепше љубавне стихове. Још исте ноћи била сам с њим на броду који је ишао у Троју. Жао ми је што ти другачије мислиш о љубави, што ти желиш да ступиш у договорени брак.

ХЕРМИОНА: То је задата реч. То је оно што ти не разумеш: осећај части.

ЈЕЛЕНА: Ја не разумем ово ваше младо покољење. Част, дужност, отаџбина. Има ли у вашем свету имало места за љубав? Понекад ми се чини да је овај свет творевина неког мрачног божанства: толико много нељубави, а толико мало љубави.

ХЕРМИОНА: А шта тата мисли о твојој теорији љубави?

ЈЕЛЕНА: Шта Менелај мисли? И да ли мисли? Он је себи купио принцезу и декоративни објекат. То није љубав, то је трговина. Нећемо о томе, Хермиона. Природно је да ти волиш свог оца, али преклињем те, учини две ствари: не штити моје име лажима и немој се удати за Ореста док га ниси пробала и док га ниси добро упознала.

Хермиона љућитио излазе. Улази Менелај.

МЕНЕЛАЈ: Кажи, Јелена, шта још хоћеш? Зар ти нисам опростио?

ЈЕЛЕНА: Ниси ми опростио! Лице ти је увек намргођено, реченице кратке. У дубини своје душе ниси ми опростио. Али сад имамо преча посла од наших породичних размирица. Хермиона хоће по сваку цену да се уда за Ореста.

МЕНЕЛАЈ: Па? Препоручила би јој, вероватно, радије ванбрачну везу.

ЈЕЛЕНА: Не буди саркастичан. Кад се једина кћи удаје, онда је веома битно, у какву се кућу удаје.

- МЕНЕЛАЈ: Ја не знам ко би имао замерку Агамемнону и Клитемнестри.
- ЈЕЛЕНА: Ја своју ћерку познајем. Плаховита је, властољубива, у њој нешто страшно дрема. А кажу да мушкарци увек личе на своје мајке, а девојчице на своје очеве.
- МЕНЕЛАЈ: Хермиони је сад време. Кога би ти предложила уместо Ореста? И како да раскинемо породични договор?
- ЈЕЛЕНА: Пустимо Хермиону да сама бира. Нека упозна још неког мушкарца, па нек се одлучи. Ја бих волела да сам ја могла сама да бирам.
- МЕНЕЛАЈ: И кога би изабрала? Ахила, претпостављам.
- ЈЕЛЕНА: Волим мушкарце са лепим мишићима, мада их не волим кад су крволочни. Не бих изабрала Ахила. Да ли то смирује твоју љубомору?
- МЕНЕЛАЈ: Ја љубоморан? Не буди смешна.
- ЈЕЛЕНА: Не врти се свет око тебе, сад разговарамо о нашем детету. Ја бих позвала Пира у посету, нека упозна правог мушкарца.
- МЕНЕЛАЈ: Не долази у обзир! И како те није срамота да тако нешто од мене тражиш?
- ЈЕЛЕНА: Зашто?
- МЕНЕЛАЈ: Не желиш ти за Хермиону тог дечка, него за себе!
- ЈЕЛЕНА: Менелају, ја сам ти предлагала да се споразумно разведемо, ти ниси хтео. Треба ли да цео живот трпим твоје вређање?
- МЕНЕЛАЈ: Зашто увек морамо да се свађамо?
- ЈЕЛЕНА: Није ли ти доста што си убио Париса и разорио читав један лепи град?
- МЕНЕЛАЈ: Није. Сенка Париса ће увек бити међу нама.
- ЈЕЛЕНА: И одређивати будућност нашег детета?
- МЕНЕЛАЈ: Добро. Позваћемо Пира у посету!

Музика.

II ЧИН

Микена. Соба у палати са лављим вратицама. Улазе слушкиња и Касандра.

СЛУШКИЊА: Шта желите?

КАСАНДРА: Најавите ме Клитемнестри.

Улази Клитемнестра.

КЛИТЕМНЕСТРА: Шта је желела од мене љубавница мог мужа?

КАСАНДРА: Немаш разлога да будеш љубоморна на мене, Клитемнестра. Ја нисам желела да будем силована. И нико ме није питао желим ли да му будем љубавница, или не.

КЛИТЕМНЕСТРА: Живот је трагичан. Моје сирото лепо дете, жртвовано због једног блесавог рата!

КАСАНДРА: Ваша је кривица: ви Грци бисте све да покорите. Ви сте желели наш угаљ.

КЛИТЕМНЕСТРА: Ја нисам желела ни ваш угаљ, ни било шта ваше, па ни тебе у својој кући. Ја сам желела само свог мужа и своју децу!

КАСАНДРА: Агамемнон је скот!

КЛИТЕМНЕСТРА: Агамемнон је скот и ја то најбоље знам као законита супруга.

КАСАНДРА: Слушај, ја сам свештеница бога Аполона и многи ме сматрају видовитом. Кад сам предсказала пропаст Троје, мало ко ми је веровао. Веруј ми сада ти. Видим ти једног младог човека, који те воли, много млађег од твог мужа.

КЛИТЕМНЕСТРА: Части ми, Егист!

КАСАНДРА: Обећај му своју руку и свој престо. А Агамемнона принеси на жртву Аполону, онако како је он жртвовао ваше дете.

КЛИТЕМНЕСТРА: Ножем?

КАСАНДРА: Секиром!

КЛИТЕМНЕСТРА: Али ја се грозим крви.

- КАСАНДРА: Неће бити пуно крви, све ће отећи у каду. Слушај, кад Агамемнон дође, пожели му добродошлицу смешком, никаква љутња нека се не види, предложи му да се окупа у топлој води. А кад уђе у купатило, сачекајте га, Егист са мрежом и ти са секиром у руци.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Да ли је то твој савет или то што видиш? И хоћу ли бити срећна у љубави?
- КАСАНДРА: Све видим: секиру у високо подигнутој руци, окрвављено купатило и венчање са Егистом.
- КАСАНДРА: Љубим ти руку која ће починити грех.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Идем да кажем Егисту.
(Излази)
- КАСАНДРА: Дивна Тројо са високо подигнутим бедемима! Граде-лабуде испеваћу ти победничку песму. Брате Хекторе, како погибе од руке подмуклице, тако ће и твој непријатељ пасти, само не у јуначком боју, већ од женске руке. Тројо, жива је твоја осветница! Моја рука, у ствари, држи секиру. Жао ми је Клитемнестре, нисам јој рекла шта јој још видим. Видим јој срећу са Егистом – али за кратко!

Излази Касандра. Улази Агамемнон.

- АГАМЕМНОН: Јеси ли ме се ужелела, женице?
- КЛИТЕМНЕСТРА: Појма немаш колико. Годинама сам само тебе чекала.
- АГАМЕМНОН: Довео сам и једну робињу. Подразумева се да ћеш ти увек имати прво место у мом срцу. Знаш да си великодушна и да ниси љубоморна.

Улази Касандра и све ђосмајџра широм отворених очију.

- КЛИТЕМНЕСТРА: (Касандри)
Добро дошла, драга гошћо! И ово искрено мислим.
- КАСАНДРА: Хвала на љубазном гостопримству. Овај дан нико од нас неће заборавити.
- АГАМЕМНОН: Драго ми је, Клитемнестра, што си тако разумна и паметна.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Мора да си уморан од рата и дугог пута. Да ли треба да се спреми вечера?
- АГАМЕМНОН: Пре би ми пријало топло купатило.

- КАСАНДРА: Тачно, најпаметније је приредити топло купатило.
Слуђе доносе каду и одлазе. Улази Егисџ са мрежом. Агамемнон улази у каду. Егисџ баца на њега мрежу.
- АГАМЕМНОН: Шта је ово, Клитемнестра?
- КЛИТЕМНЕСТРА: Топло купатило и топао дочек. То је мој нови љубавник, Агамемноне. А шта си ти очекивао?
- ЕГИСТ: Удари га секиром! Не дај да те причом одговори од наума!
- АГАМЕМНОН: Не!
- КАСАНДРА
И ЕГИСТ: Да!
- Клитемнестра га удара секиром и он њада мршав у каду.*
- КЛИТЕМНЕСТРА: Боже, шта сам урадила! Шта ћу да кажем Електри и Оресту?
- ЕГИСТ: Електру удај за неког безначајног да нико не би могао да се освети. А Ореста прогнај из државе док не призна нашу врховну власт.
- Клитемнестра позива слуђе да дођу. Улазе слуђе.*
- КЛИТЕМНЕСТРА: Однесите га.
Излазе слуђе.
- КАСАНДРА: Аполон и Мајка Земља вас благосиљају.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Остани са нама, Касандра.
- КАСАНДРА: Не, ја ћу отпловити и видети да ли је остала жива још која Амазонка. Основаћемо нову државу, далеко од мушкараца и мушког насиља.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Срећно! Нек те Аполон сачува од разбојника и гусара!
- КАСАНДРА: Ко се чува и Бог га чува! Зато се ти чувај Ореста.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Где год да одеш, пратиће те моје пријатељство.
- КАСАНДРА: Принеси жртву боговима и сахрани долично Агамемнона. Објасни грађанима да је његово убиство било неопходно, ако можеш. И још ово проричем: ко год да убије иједно од вас двоје, пратиће га Фурије, страшне материнске богиње освете!
- Излази Касандра.*

ЕГИСТ: Слава нека је Хери и Деметри, великој богињи Земљи. Долази младо лето, пуно обиља, веселимо се и прославимо га, драга моја Клитемнестра.

Излазе Клитемнестра и Егист, улазе слуге.

ПРВИ СЛУГА: Јеси ли ти видео оно што и ја?

ДРУГИ СЛУГА: Господар се оклизнуо у кади и пао.

ПРВИ СЛУГА: Дуго сам прао ту крв. Шта ће на све то рећи принц?

ДРУГИ СЛУГА: Историју пишу победници. Наша је верзија: господар се оклизнуо у кади и пао.

Музика.

 III ЧИН

Електра испред колибе свој мужа.

ЕЛЕКТРА: После толико година, сваки дан оцу на гроб стављам цвеће да се зна да га бар Електра није заборавила. Цео овај народ ужива у мртвилу, у лажном благостању које су му обезбедили Егист и Клитемнестра, само ја негујем цвеће на краљевом гробу, проклињем узурпаторе и зазивам брата Ореста. Оресте, брате, врати се, дођи где год да си, прегази планине, преплови мора, освети страхан злочин! Брате Оресте, ни жедна земља није чекала кишу тако као ја твој долазак. Препознаћу те чим дођеш по вези крви, по истом осветничком сјају у очима и знаћу да сам овај престо чувала за тебе, и понижења трпела рад тебе. Кад мој брат дође, чувај се мајко – немајко!

Улази Деметар.

ДЕМЕТАР: Електра!

ЕЛЕКТРА: Зови ме принцезо.

ДЕМЕТАР: Зваћу те принцезо, иако сам ти муж. Шта треба да учиним да би задобио твоју љубав?

ЕЛЕКТРА: Ти знаш.

ДЕМЕТАР: Шта?

ЕЛЕКТРА: Убиј Егиста и Клитемнестру!

ДЕМЕТАР: Ланац злочина се никад не прекида. Мој син би онда убио мене.

ЕЛЕКТРА: Ако је до мене, сина неће ни бити. Није ми потребан још један плашљивац.

ДЕМЕТАР: Право је рекла Јелена: ви, младо покољење не знате за љубав. Заборави те осветничке мисли, воли ме и буди вољена. Дао сам ти све.

ЕЛЕКТРА: Колибу.

ДЕМЕТАР: Љубав.

ЕЛЕКТРА: Љубав једног сељака.

ДЕМЕТАР: Љубав. Ко би други узео ћерку мужеубице?

ЕЛЕКТРА: Ниси достојан ни хаљину да ми дотакнеш!

- ДЕМЕТАР: И не дотичем је баш много. Немаш ти још много времена да се оствариш као жена. Шта још чекаш?
- ЕЛЕКТРА: Чекам шта чекам.
- ДЕМЕТАР: Знаш, знаш, Ореста. А знаш ли да се он баш овог часа можда жени Хермионом и има оно што ти немаш: срећан брак?
- ЕЛЕКТРА: Пре бих му саветовала да умре него да се ожени ћерком те прељубнице.
- ДЕМЕТАР: Лепе Јелене?
- ЕЛЕКТРА: Проклете Јелене. Да није било њене проклете лепоте, не би било ни рата, ни жртвовања моје сестре, ни убиства мог несрећног оца. О мој брате, орле везаних крила!
- ДЕМЕТАР: Понекад мислим да си заљубљена у свог брата. Брак с Хермионом не, нормална љубав не, али слатки мали инцест – то је једино што доликује краљевској лози. Ви сте дегенерисани: чак мислим да би ти се можда допало да једне ноћи дођем и узмем те силом.
- ЕЛЕКТРА: Сељак размишља сељачки. И не прљај име мог брата својом прљавом маштом.
- ДЕМЕТАР: Електра, теби је име смрт. Кад решиш да то промениш, закуцај на моја врата. Волећемо се, нећемо гледати туђа посла и имаћемо децу. То јест – ако још можеш да их имаш.

Излази Деметар.

- ЕЛЕКТРА: О ноћи, мој природни елементу! Природни амбијенту за заверенике и жедне правде. Спремна сам и на вечно чекање. Осећам: једне овакве ноћи ћеш ти доћи, брате Оресте.

Улази Пилад.

- ПИЛАД: Је ли ово кућа принцезе Електре?
- ЕЛЕКТРА: Да, ово је колиба у којој живи једна тужна принцеза.
- ПИЛАД: Лозинка: једна колевка нас је одњихала.
- ЕЛЕКТРА: Јеси ли то ти, брате Оресте?
- ПИЛАД: Нисам, али пази на моје речи. Ноћас у град долази странац. Сачекај га без речи. Ви знате шта вам је чинити.

- ЕЛЕКТРА: О Оресте, знала сам да ћеш доћи и да те ниједна Хермиона на свету неће задржати.
- ПИЛАД: Принцезо, не знаш шта чиниш. Матероубиство је страشان грех. Знаш ли како у Атини кажњавају матероубице. Завежу их у врећу са псом и мачком и баце у море.
- ЕЛЕКТРА: Нек ме сасеку на комаде у име правде.
- ПИЛАД: Какве правде?
- ЕЛЕКТРА: Божанске.
- ПИЛАД: Можда је исто тако мислила Клитемнестра, кад је подигла секиру да убије мужа. Божанска правда је растегљив појам: ми не знамо шта је она, можда је баш оно што на земљи изгледа као неправда нека виша правда. Можда је правда и то што желим да те поведем у Фокиду и узмем за жену.
- ЕЛЕКТРА: Ако си пријатељ мог брата, ни речи о томе. Ја сам удата жена.
- ПИЛАД: Штета што толика страст изгара у освети и мржњи. Не бој се: од сад нећу више рећи ни речи о љубави. Идем да јавим Оресту. Жао ми је несрећника: он је твоја жртва, као и ја.
- ЕЛЕКТРА: Не заборави: иста колевка нас је одњихала.
- ПИЛАД: Куд би то могао заборавити.
- Електира сањари. Излази Пилад. Улази странцац са каиуљачом – Орест.*
- ОРЕСТ: Да ли сам правилно чуо: иста колевка нас је одњихала?
- ЕЛЕКТРА: Ко си ти? Нећу да два пута западнем у исту грешку.
- ОРЕСТ: Странац.
- ЕЛЕКТРА: Сви смо ми странци на земљи, али како ти је име?
- ОРЕСТ: *(Скида каиуљачу)*
Не препознајеш ли ме?
- ЕЛЕКТРА: Брате!
- ОРЕСТ: Сестро! Чујем да нису били добри према теби.
- ЕЛЕКТРА: Све је то поништено чистом радошћу. Ноћас сам видела једну звезду на небу и знала сам да си то ти. Хоћемо ли то извести ноћас.
- ОРЕСТ: Убити... мајку?
- ЕЛЕКТРА: Осветити оца.

- ОРЕСТ: Никад га нисам много волео.
- ЕЛЕКТРА: Не колебај се! Узурпатор Егист седи на твом престолу.
- ОРЕСТ: Никад ми није било нарочито стало до престола.
- ЕЛЕКТРА: А дужност?
- ОРЕСТ: Блед одсејај части и дужности видим у твојим очима.
- ЕЛЕКТРА: Волиш ли ме, Оресте?
- ОРЕСТ: Потомак уклете лозе, лутао сам овим светом и вратио се теби.
- ЕЛЕКТРА: Волиш ли ме, Оресте?
- ОРЕСТ: Никог другог никада нисам волео.
- ЕЛЕКТРА: Онда убиј Клитемнестру!
- ОРЕСТ: Не могу. Задрхтаће ми рука.
- ЕЛЕКТРА: Ја ћу ти је подржати. Све време сам гледала у животу, овој тамној ноћи, у тебе као у светионик.
- ОРЕСТ: Онда води, лађо моје судбине, овај мали бродић.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Где је јагње за жртвовање?
- ЕЛЕКТРА: Ти ћеш, мужеубицо бити принесена на жртву.
- КЛИТЕМНЕСТРА: *(Повлачећи се иза сцене)*
Не, Оресте, не! Пратиће те целог живота клетва због матероубиства.

Оресѝ и Елекѝр оду за њом.

Чује се ударац и Клиѝемнесѝрин јаук. Музика јако.

- ОРЕСТ: Шта је горе: не делати или делати?
- ЕЛЕКТРА: Оресте, чврсто.
- ОРЕСТ: Буди уз мене.
- КЛИТЕМНЕСТРА: Стража, убиство!
- ЕГИСТ: *(Уѝрчи)*
Упомоћ!

IV ЧИН

Спарџа. Улазе Јелена и Менелај.

МЕНЕЛАЈ: Морамо некако одвојити Хермиону од Ореста. Твоја кћи је крива, али он је много кривљи. Нисам знао да је он толико лабилан момак.

ЈЕЛЕНА: Јесам ли ти лепо говорила!

МЕНЕЛАЈ: И у гробу ће ме пратити то твоје “јесам ли ти лепо говорила”!

ЈЕЛЕНА: Ти си Хермиони отац. Објасни јој какви би били ризици брака са лудаком и да није он једини на свету.

МЕНЕЛАЈ: Она стално понавља да не може да напусти Ореста, сад кад је у невољи. Јадно дете, уби се плачући.

ЈЕЛЕНА: Кажу да он лута светом и да га свуда прате змијоглаве Фурије.

МЕНЕЛАЈ: Што је само метафора за то да је младић начисто полудео. Моја је теорија да ко не иживи своје нагоне за време рата, мора да их иживи после рата.

ЈЕЛЕНА: Којешта!

МЕНЕЛАЈ: Ја ти кажем. Досадно је без рата.

ЈЕЛЕНА: Углавном, сад је време мира и време доласка храброг Пира.

МЕНЕЛАЈ: Време мира и време Пира – па ти пишеш стихове.

ЈЕЛЕНА: Признајем да то чиним у потаји. Ти си мислио да, ако је жена лепа, мора да буде и глупа?

МЕНЕЛАЈ: У сваком случају, не бих волео да читам стихове које је моја жена написала свом љубавнику.

ЈЕЛЕНА: У сваком случају, увек си код жена више ценио тело него душу.

МЕНЕЛАЈ: Тешко сваком ко је ожењен паметном женом!

ЈЕЛЕНА: Па, превари ме, ако ти је толико тешко. Бар ја нећу покретати војску да те вратим кући.

МЕНЕЛАЈ: Нећемо се свађати. Када долази Пир? Сада сам сасвим спреман да га прихватим за зета.

Улази Пир.

- ПИР: Поздрав цењеном краљу Менелају и његовој врлој краљици.
- МЕНЕЛАЈ: Ово врлој си баш могао и да изоставиш.
- ЈЕЛЕНА: Менелају!
- МЕНЕЛАЈ: Добро! Добро!
- ЈЕЛЕНА: Да, одмах пређемо на ствар: звали смо те да те упознамо са Хермионом.
- ПИР: Баш сам хтео да вас питам: шта мислите о договореним браковима?
- ЈЕЛЕНА: То је обична трговина.
- МЕНЕЛАЈ: Договорени бракови су најбољи. Зна се ко је какав и из какве породице.
- ПИР: Мило ми је што се тако лепо слажете.
- ЈЕЛЕНА: Ми то увек тако. Него да ти скренем пажњу: Хермиона има велики мираз.
- ПИР: Женим ли се ја то женом или великим ковчегом пуним златника?
- МЕНЕЛАЈ: И љубав је лакша кад има солидну материјалну подлогу.
- ПИР: Слушао сам пуно о вама и Хермиони. Мени се чини да је она доста романтична девојка и да је, извините на искренности, заљубљена у свог рођака, Ореста.
- ЈЕЛЕНА
И МЕНЕЛАЈ: Е, те бубе треба да јој избијеш из главе.
- ЈЕЛЕНА: Тебе бије глас да умеш са девојкама.
- ПИР: Потпуно неоснован, верујте. Ниједно ванбрачно дете, које ми приписују није моје.
- ЈЕЛЕНА: Слушај, зете, причај јој о својим ратним подвизима, части, дужности и љубави.
- Улази Хермиона.*
- ЈЕЛЕНА: Ово је Пир.
- ХЕРМИОНА: Знате ли ви да сам ја верена за Ореста?
- ПИР: Јесам ли ја нешто рекао?
- ХЕРМИОНА: *(Црвенећи)*
Опростите.

МЕНЕЛАЈ: Пир ће код нас остати неколико дана и очекујем, не, захтевам од тебе да будеш културна према њему.

ЈЕЛЕНА: Менелају, слуга је лоше прорачунао новац од продаје жита. Хајде да то средимо, а Хермиона ће забављати Пира.

Излазе Јелена и Менелај.

ХЕРМИОНА: Извините због моје несрећне упадице. Мислила сам да сте дошли да ми се удварате.

ПИР: Опростите, само нешто да вас питам: колико често вам је писао Орест?

ХЕРМИОНА: Он... Он има својих туга и нема времена.

ПИР: Ја бих за вас увек имао времена. А који човек нема у себи туге? Космос је преплављен сузама. Ето, рецимо, кад сам ја убио свог првог човека: гледао ме је раширених очију и није хтео да поверује да је умро. Лично сам му ископао гроб и сахранио га. Чинило ми се да сам сахранио део себе.

ХЕРМИОНА: Реците ми: какав је био Хектор?

ПИР: Племенит и храбар ратник, али много досадан – породични човек. Ја то никад нећу постати, сем ако ви не будете на томе инсистирали.

ХЕРМИОНА: *(Смеје се).*

ПИР: Ето, успео сам да вас насмејем. И то је нешто. А знате ли за виц о тројанском коњу: лакше је натерати коња да уђе у Троју, него натерати га да из ње изађе?

ХЕРМИОНА: Знате ли још неки?

ПИР: Шта се добије кад се окупи Одисејева лукавост, Агамемнонова пргавост и Менелајева рогатост?

ХЕРМИОНА: Шта?

ПИР: Тројански рат. Хермиона, немојте мислити да се изругујем вашој породици. Ваша мајка је једна сјајна особа и ваш отац, на свој начин, а ја бих због вас и ваше лепоте и доброте заратио са целим светом, а камоли са маленом Тројом.

ХЕРМИОНА: Знате ли да се они слажу на свој начин?

ПИР: Оставимо родитеље, пружите ми руку и реците ми да ли је у будућности могуће да ме бар мало волите?

ХЕРМИОНА: *(Пружа му руку. Пир је љуби. Уидају Јелена и Менелај)*

ЈЕЛЕНА: Благосиљамо вас, децо.

МЕНЕЛАЈ: Ако желите, биће то највећа свадба у историји Спарте.

ПИР: За име света, нисам је честито ни пољубио.

ЈЕЛЕНА: Имаћеш времена, зете.

ХЕРМИОНА: Али само после брака.

Излазе сви. Музика.

V ЧИН

Таурида. Обала мора. Долази Ифиџенији џласник.

ГЛАСНИК: Стигла су два странца. Припремите жртвеник за Артемиду!

Излази џласник. Радници џосџављају жртџвеник.

ИФИГЕНИЈА: Боже, доста ми је овог кољачког заната! Доста ми је Тауриде: никад нисам желела да будем врховна свештеница. Да је по моме, принела бих тањирџ меда и млека богињи на жртву. Али Пор држи да сам неопходна џиховом острву, зато што ме је на чудесан начин спасла Артемида.

Улазе Оресџ и Пџлад.

ОРЕСТ: Чудновата је обала на коју смо приспели. Можда ћу бар овде бити миран од Фурија. Грде ме и свака од џих ме гледа Клџтемнестриним лицем.

Излази месец . Ифиџенија и Оресџ се џреџознају.

ИФИГЕНИЈА: Која мора запљускују ове обале? Мирис давно заборављених ружа из ружичњака враћа замрла сећања. Израњају подводне хриди: успомене. Велика висина, младеж на образу, јеси ли то ти, брате?

ОРЕСТ: Ифиџенија умрла и васкрсла! Чудо!

ИФИГЕНИЈА: То је званично тумачење. Заправо ме мој отац није добро ударио и спасиле су ме Артемидине свештенице, под условом да и ја постанем монахиња. И од онда сам овде на Тауриди. Доста ми је овдашњих јела, овдашње климе и овдашњих дивљачких обичаја. А шта си ти учинио мајци, Оресте?

ОРЕСТ: Зашто се ниси јавила кући? До свега овога не би дошло.

ИФИГЕНИЈА: Дошло би, дошло. Имаш гадну нарав на мајку, Оресте (мада ни отац није бољи). Али да ти кажем, нисам хтела да се вратим кући, јер су ми се смучили и отац и мајка и џихови богови. Зашто богови не спречавају ратове? И зашто постоје џудске жртве?

ОРЕСТ: Зар...

ИФИГЕНИЈА: Да, вас двојица треба да будете жртвовани Артемиди. Али ја ћу рећи да је један од вас двојице убица и да, без очишћења од крви, жртва не може бити правилно принесена. За то време, твој пријатељ ће припремити чамац и ја, ти и твој пријатељ...

ПИЛАД: Пилад, вама на услузи.

ИФИГЕНИЈА: Већ ћемо бити на путу за Микену. Ах, како сам се ужелела отаџбине.

ОРЕСТ: Мене у њој нико не чека. Хермиона се удаје за Пира. А мене прогањају Фурије.

ИФИГЕНИЈА: Слушај, Оресте, те твоје Фурије – види ли њих ико осим тебе? На пример, твој пријатељ Пилад.

ПИЛАД: Ја ништа не видим.

ИФИГЕНИЈА: Ево, ја ћу те спасти ноћас, при обреду очишћења. Кажу да сам вешта у исцељивању. Кад оне дођу, ја ћу их отерати и ти их никад више нећеш виђати.

Улази Пор.

ПОР: Јесу ли то две нове жртве?

ИФИГЕНИЈА: Јесу, моћни Поре. Али овај први је нечист и, дођи на страну...

Пор и Ифигенија се сашајтавају.

ПОР: Биће како врховна свештеница каже: ноћас при пуном месецу.

ИФИГЕНИЈА: Краљу, потребно је да се уклониш да би богиња могла да покаже своје моћно и страшно лице. Је ли све спремно: срп, освећена вода...

ПОР: Све. Ево, одлазим.

ИФИГЕНИЈА: Сећаш ли се, Оресте, кад нас је мајка држала у крилу и причала нам причу о златном руну?

ОРЕСТ: *(Дрхџи, има напад)*
Ево их, нападају, свуд су по мени.

ИФИГЕНИЈА: Сад ће твоја сестра светом водом да отера Фурије. Кајеш ли се, Оресте?

Полива га водом. Орест љаче.

ИФИГЕНИЈА: Боље је проливати сузе него крв. Исплачи се, Оресте.

- ОРЕСТ: *(Кроз сузе)*
Била је тако уплашена кад сам је убио. О време, зашто не можеш да се вратиш? Зашто учињено не може да се рашчини? Да ми је да умрем, Ифигенија!
- ИФИГЕНИЈА: Ако сад не уђете у овај чамац, то ће вам се и десити!
Слуџе довлаче чамац до обале. Улазе у чамац.
- ИФИГЕНИЈА: Што је једна сестра упропастила, друга сестра је спасила. Према Микени!
- ПИЛАД: Драга моја Ифигенија, ти си изванредна. Да ниси свештеница, шта би била?
- ИФИГЕНИЈА: Будућност стоји пред нама неизвесна. Не знам шта бих била. Чула сам да се наша мајка јако много ослањала на Ксандру. Ко зна где је сад та жена. Волела бих да је упознам.
- ПИЛАД: Оресте, знаш ли шта је најлепша ствар код тебе?
- ОРЕСТ: Појма немам.
- ПИЛАД: Твоје сестре.

Музика.

VI ЧИН

Спарѿа. Двор. Хермиона и Пир.

ПИР: Какво ти је то писмо?

ХЕРМИОНА: Никакво.

ПИР: Писмо од Ореста, знам. Штета што немам несрећно детињство, мајку убицу, крв на рукама, што нисам преболео лудило и што не можеш да ме сажаљеваш!

ХЕРМИОНА: Ја морам да имам пријатеље.

ПИР: Како све више и више личиш на своју мајку.

ХЕРМИОНА: А ти на мог оца.

ПИР: Једино што се може урадити са вама лепим женама је да вам се пусти да све радите по сопственој вољи.

ХЕРМИОНА: Орест пише да је постао краљ, да су пронашли Ифигенију, да се она срећно удала, да се Електра развела...

ПИР: Реци ми искрено: да ли би се икада удала за мене да те он није напустио у критичном тренутку?

ХЕРМИОНА: Такво питање је неумесно поставити једној породичној жени која има дете!

ПИР: Које, узгред буди речено, управо плаче.

Иза сцене се чује дечји ѿлач.

ХЕРМИОНА: Хоћеш ли ме пустити да довршим новости из Микене?

Улазе Јелена и Менелај.

ЈЕЛЕНА: Разнежим се кад видим како се Хермиона и Пир лепо слажу!

МЕНЕЛАЈ: Слава нека је небесима, бар смо ту бригу пребринули.

ЈЕЛЕНА: Сада си деда.

МЕНЕЛАЈ: А ти баба. Више ме нећеш варати.

ЈЕЛЕНА: Волим што си повратио своје самопоуздање.

МЕНЕЛАЈ: Ех, шта ћеш, доба старости има своје дражи. Налик је на јесен, блиста златом контемплације. Уместо да ратујем, да се борим у двобојима, ја мислим о трговини житом, изградњи града, снабдевању водом, гледам како ми унучад расту. То и није тако лоше.

Излазе Пир и Хермиона. Улази Гласник.

ГЛАСНИК: Енеја тражи гостопримство на вашем двору.

МЕНЕЛАЈ: Реци му да је добродошао.

Излази Гласник.

ЈЕЛЕНА: *(Задиркујући ња)*
Више ниси тако љубоморан?

МЕНЕЛАЈ: Зар да имаш љубавника у тим годинама? Могао би ти бити син. Нареди куварицама да га угосте, а ја одох да помогнем Хермиони и Пиру око детета.

Улази Енеја. Млад је, леј и сиџуран у себе. Он и Јелена седају за сто.

ЈЕЛЕНА: Шта вас је довело у ове крајеве?

ЕНЕЈА: Жеља да оснујем нову Троју. И да упознам лепу Јелену.

ЈЕЛЕНА: Немојте, молим вас, чуће нас Менелај. А налазите да сам лепа?

ЕНЕЈА: Најлепша жена коју сам икад упознао.

ЈЕЛЕНА: Чула сам нешто о некој Дидони, краљици Картагине. И она је била лепа, чини ми се?

ЕНЕЈА: Јесте, то је опште позната прича да сам јој сломио срце, да се убила због мене. Али ја сам јој увек говорио да нећу остати у Картагини, да не могу да се оженим њом, да сам човек који има вишу државну мисију.

ЈЕЛЕНА: Троја, тај блистави град...

ЕНЕЈА: Заклео сам се да ћу га обновити. Лутам морима као уклет и тражим праву територију.

ЈЕЛЕНА: А у међувремену...

ЕНЕЈА: Ваша лепота је као сунце.

ЈЕЛЕНА: Јесење сунце.

ЕНЕЈА: Такво највише волим. А кажу ми да личим на Париса.

ЈЕЛЕНА: Ноћас у врту.

ЕНЕЈА: Ноћас у врту. А Менелај?

ЈЕЛЕНА: Менелај неће знати. Ми одавно водимо одвојене животе.

Музика.